Unutulmuş Kitaplar

ARTHUR CRAVAN

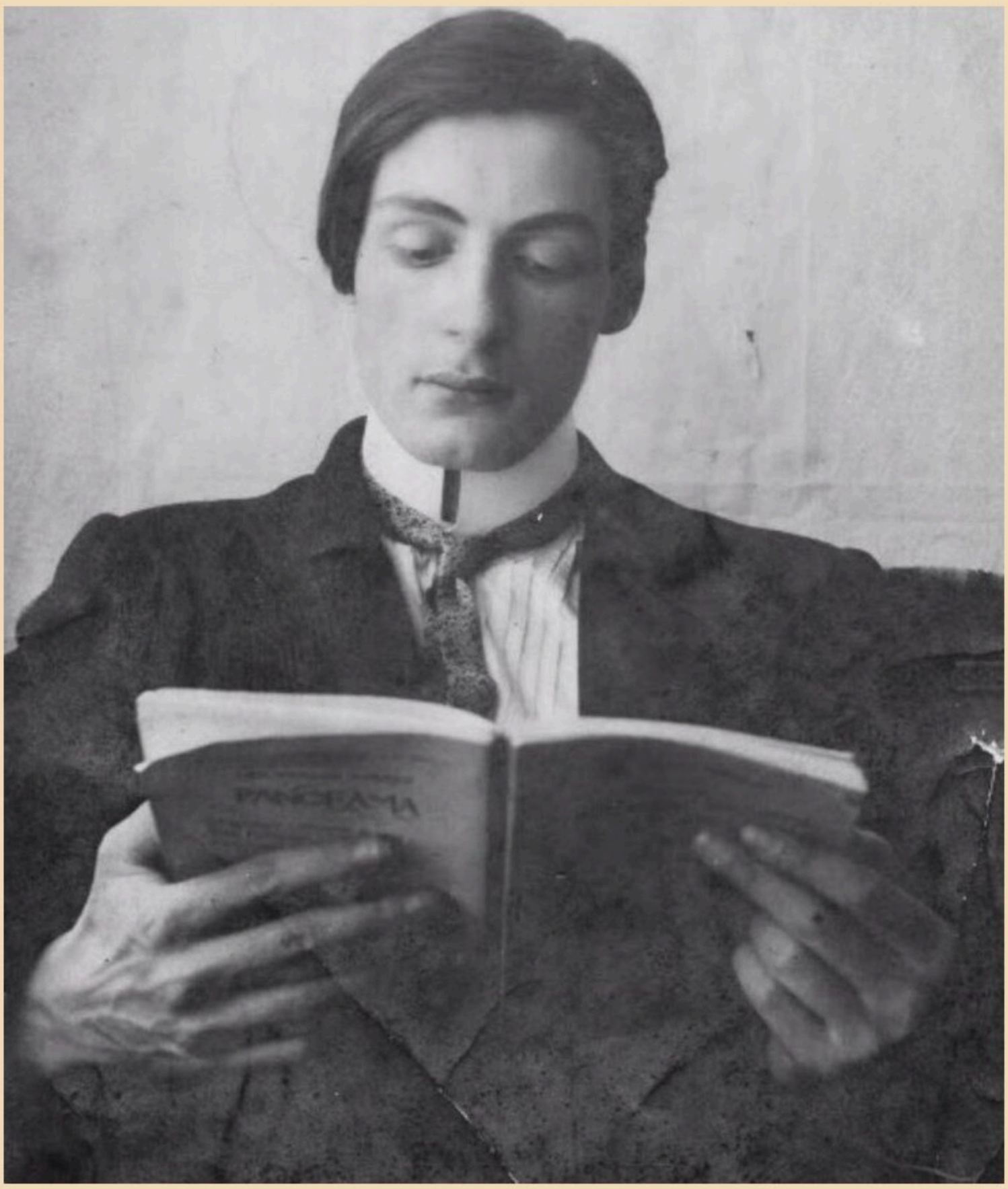

CRAVAN KONFERANSLARI

şiirleri - makaleleri - mektupları

KÖR NOKTA YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Önsöz: Buradan Bir Cravan Geçti

İLK ŞİİRLERİ
Akşam Solosu
Rondo
Göz İçicisi - Bendorp Soneti
Hüzünlü Akşam
Saçmalıklar
Küçük Tonda
Dağın Destanı
Masal

MAKALELER
Amerikalı Olmak Ya Da Olmamak
Wilde'ın Dış Görünüşü
Wilde'ın Öldüğünü Gören Kimse Bulunamadı
Arthur Cravan, Jack Johnson'a Karşı

MİNA LOY'A MEKTUPLAR
24 Aralık 1917
Noel 1917
26 Aralık 1917
27 Aralık 1917
28 Aralık 1917
29 Aralık 1917

30 Aralık 1917 [1]
30 Aralık 1917 [2]
30 Aralık 1917 [3]
31 Aralık 1917

BURADAN BİR CRAVAN GEÇTİ

Asıl adı Fabian Lloyd’du. Şair ve boksördü. Oscar Wilde'ın yeğeniydi, aynı zamanda onu "hayatta" ilan edendi. Andre Gide ile dalga geçti, Guillaume Apollinaire'e sataştı, döneminde saldırmadığı ressam kalmadı. Mina Loy'a aşık oldu. Tek bir yaşama sığamadı. Meksika'da ortadan kayboldu.

Baştan alalım. Kimdi Arthur Cravan? İsviçreli bir ailenin ikinci oğlu olarak 1887'de doğdu. Babasının kız kardeşi Oscar Wilde ile evlenmişti, bu da onu Oscar Wilde'ın yeğeni yapmaktaydı. Gençliğinden beri Wilde'a bir ilgisi vardı, bu ilgi yazmaya başlayınca daha da belli olacaktı. Genç yaştan ilgisi olan iki diğer şey de boks ve şiir idi.

Fransa'ya gitti, oradaki sanat çevresi ile tanıştı. Arthur Rimbaud'nun ismini, nişanlısı Renée Bouchet'in doğduğu yer olan Cravans'ın adını aldı, Arthur Cravan ismini yarattı.

1911'den 1915'e kadar *Maintenant!* (Şimdi!) isimli bir mecmua yayınladı. Andre Gide'e ve Guillaume Apollinaire'e bu mecmuada sataştı. İlk iki sayıda, "Oscar Wilde Hakkında Yayımlanmamış Belgeler" metninde önce Wilde'ın dış görünüşünü, sonra duruşunu betimledi. Ama asıl bomba üçüncü sayıda geldi, "Oscar Wilde Hayatta" isimli metni ile yıllar önce ölmüş olan Wilde'ın yaşadığını ilan etti, tüm şehrin ilgisini topladı.

Edebiyata bir yeteneği vardı, ama bir edebiyat adamı değildi. Şiiri sevdi ama şairler arasında duramadı. Kendisinin deyişiyle boksu edebiyata yeğliyordu. Dev gibi bir adamdı, ne kadar iyi bir boksör olduğu tartışılır bir konuydu. İlk siyahi ağır siklet boks şampiyonu olan Jack Johnson ile boğuştu, kaybetti. Aslında girdiği profesyonel boks maçlarının hepsini de

kaybetmişti, yine de kendine "Fransa Boks Şampiyonu" demekten geri kalmıyordu.

Ama 1. Dünya Savaşı patlak vermişti. Zorla orduya alınmamak için Paris'ten İspanya'ya kaçtı, oradan Amerika Birleşik Devletleri'ne, en son da Meksika'ya, orada da ortalıktan kayboldu işte, 1918 yılında.

Bundan bir sene önce, 1917 yılında Mina Loy ile tanışmıştı. İkili aşık oldu. 1918 yılında Mexico City'de evlendiler, yokluk içinde yaşadılar, sonra da Cravan sığamadığı hayatını kaybolarak sonlandırdı.

Cravan'ı kendi ağzından anlatmak gerekiyorsa, en iyi alıntı şu olacaklar muhakkak: "Üstadıydım belki de bir şey beceremeyenlerin, çünkü üstad olduğum kesin."

Diğer bir şekilde de: "Hayat yaşanmayı hak etmese de yaşamak benim hakkım."

Dadacıların idolü bu adam için hazırlanan bu kitapta kendisinin *Maintenant!* mecmuasında yayınlanan hiçbir metnine, veya notlarına yer vermedik, çünkü onlar hem daha önce Türkçeye kazandırılmıştı (Nilda Taşköprü tarafından çevrilen metinler "Havada Dumandım" adı ile Kırmızı Kedi Yayınevi tarafından yayınlandı), hem de Cravan'ın daha bilinen metinlerini oluşturuyorlardı. Bu seçkide biz onun daha az bilinen eserlerine yer vermek istedik: mecmuasını çıkarmaya başlamadan önce yazdığı erken dönem şiirlerini, makalelerini, ve Mina Loy'a yazdığı son mektuplarını derledik.

Umarım siz de Dadanın temellerini atmış, ama yine acımasızca Dadaya saldırmış, kendini hiçbir ülkeye ait görmemiş, bir gövdede bin ruh taşımış, sapkınlık olsun diye

ciddi davranmış Arthur Cravan'ın ruhunu yakalarsınız. Bu metinler, ehlilleşmek istemeyenler için.

"Kendi başıma bir cumhuriyet kurabilmek için yeterince büyük biri olmayı düşledim hep."

-Arthur Cravan.

İLK ŞİİRLERİ

AKŞAM SOLOSU

Tatlı çocuğum, küçük kuşum,
Elmas gibi uykuda körfez,
Yalnız bir inatçı serseri ses
Tıngırdatıyor mandolin, yavaşça, usul usul.

Saten bir kol gibi hafifçe süzülen
Rüzgarda saklı bir dokunuş var;
Haydi bu Napoli akşamının
Pralin gibi eriyen rayihasında

Tadına varalım birlikte.
Büyülenmiş gökte bir kuş
Bülbülce şakıyarak yırtıyor sessizliği.

İstersen dinleriz beraber
Bu duygulu romansı –
Ay ışığı çünkü saçlarına düşmüş...

RONDO

Bir gül hastalığı, yüz çatlağı,
Bir siğil, suratında kıllar,
İşte der bilge geçinen yaşlı ihtiyarlar,
Yaşlılığın kibirli kâhinleri,
Uzayıp giden söz yığınlarında,
İşte yaşlılığın kaçınılmaz bedeli.
Erdem, der onlar, akıllı ol der sana,
Dökülmesin diye dişlerin sallanarak,
Bir gül hastalığı.

Ama boş ver! Mevsim yeşil korsesini giydi,
Mavi kırlangıç bir uğrayıp geçecek.
Doldur ada şarabını, küstah olalım!
Dudaklarını dök, tatlı tatlı eriyenlerden —
Ve bana uzat, içinde biraz da BİLGE olan
Pembe bir kadeh!

GÖZ İÇİCİSİ

BENDORP SONETİ

Simsiyah gözler, bir ışıkla elmasa ya da akik taşa dönen—
Güzel gökler açsın gecelerine diye,
Yorgun düşüp eğmişti ağır başını size
Bir vakit, salakça sevdiği bir çocuk uğruna.

Sonraları aşk, o ruhla körüklenen alev,
Tümüyle tutuşturdu onu yine— bu kez gözler için,
Yeşil gözler, hem garipçe sinirli hem de sapkınca,
Ve kovulamayan bir takıntıyla işkence etti ona.

Şimdi, dur durak bilmeden görür o gözleri—
Kirpik pençelerinde parlayan canlı mücevherler gibi,
Biri karnelin, diğeri opalden oluşmuş gözler...

Ve sonra akşam çökünce, yarım yamalak mırıldanır sözcükleri;
Bir yana devrilmiş koltuğun yanında, solgun
Ya bir absint damlatır yahut kahvesini yudumlar Bendorp!!!

HÜZÜNLÜ AKŞAM

Yalnızlığın, yoksulluğun akşamıydı bu—
Can sıkıntınız, bir köpek gibi dizinize kıvrılmış,
Pişmanlık ise tek başına kemiriyor içinizi,
Çürük bir meyveyi yiyen kurt gibi.

Tesellisiz manzaraya çöküyordu gece,
Sisli, bulanık, gözde beliren bir düş gibi;
Ve camdaki yansımaları silen tül karanlık
Sarıyordu her yalanı sessizce.

Rüzgârda mırıldanarak, sonbaharın ninesi
Çevirdi tezgâhında o tekdüze sağanağı,
Düşçül bir gökyüzü dokudu, uykulu bir griyle.

Dışardaki hayata storları indirdim,
Ve uzun uzun oyalanmak için çıktım yola—
Eski bir galeride dizilmiş anılarım arasında.

SAÇMALIKLAR

Saçların bir ırmak, ben kıyısında bir sakinim.
Taraklar esir düşmüşken, üstünden taşar seller,
Ağlayan bir şelalenin gevşek kıvrımlarıyla
Belinin sert kayasını sanki parlatırlar.

Misk, amber, biberiye dolu incecik bir kese gibi
Alnına bir kemerin serinliğini dökerler,
Ve öyle pusulu bir geceden daha kara ki
Dalgalarında yelken açarım, mucizevi bir denizci gibi.

Yola çıkmak saçlarında, yanağına yanaşmak;
Kaybolmak usulca, o mahzun gözlerinin kıyısında
Bir düş gemisinde, nereye gittiğini bilmeden.

Virtüözlerin parmaklarında ölen kemanlar gibi,
Ve göğüslerinin denizinden boynunun körfezine
Pembe ve leziz batışlarla batmak, hep batmak!

KÜÇÜK TONDA

Kalbim, o ağır kalbim, işkence eden bana,
Bir zamanlar kalmış bir park, anlaşılmamış bir ruh,
Solgun bakışlarla sararan bir öğleden sonra,
Dalgın dalgın açar belirsiz güzel gözlerini.
Kalbim, zavallı kalbim, geçmişin parkı gibi
Sonbaharın en eski yüzükleriyle süslenmiş.

Bir çeşme ağlar orada, billur gamlarda,
Ve uyanır duru, duygusal bir piyanoya benzer.

Geçmiş süsler onu ve Merhamet,
Örtünerek öper orada Tatlı Yalnızlık'ı.

Kalbim, zavallı kalbim, o umutsuzluk kalbim,
Solgun ve alçak bir göğün altında solmuş büyük bir parktır
Akşamın hafifçe sindiği o mahzun öğleden sonra—
Neden gelmiyorsun oraya, mahmurca oturmaya?

Ey, hüznü bir şal gibi omuzlarında taşıyan sen.

DAĞIN DESTANI

Bir dağ dedi ki: Beyaz kayalarıma şükürler olsun
Kuvars, feldspat ve mika, hiçbir kazma tarafından dokunulmamış,
Sadece zamanın kazması dışında. Zamana şükürler olsun, sana şükürler olsun
Her yıl ormanlarımın daldığı gençlik pınarı.
Senin altındaki bitki yenileniyor Bitkiler, senin altında yenileniyor
Hiçlikten beni çıkardın, beni sonsuz yaptın
Yaşlı meşe ağaçlarıma şeref, cesur köknar ağaçlarına şeref
Saplarını dikleştiren piyadelerime şeref,
mırıldanan dereye şeref
doğaya şeref
beni seven kuşa şeref

MASAL

I.

Geçti yağmur zamanları, tükürdüğüm, sümkürdüğüm,
Parmak uçlarımı sakladım boşuna—ne sinek var ne uğultu.
Kışın en iyi yerinde tavana esneyerek
Tütünden duman halkaları çıkarırım,
Uçarken izlerim onları, içlerinden öksürür geçerim,
Kapanmış pencerede kelebekler düşlerim.

II.

Bahçede rüzgâr, fıskiyeyle oyun oynar,
Göğsüme dokunup perdeleri savurur.
Her çiçek coşar açmaya, ey şair!
Dudaklarımda mısralar geçer, dağılır.
Bu gece yalnızım, ay başımda asılı;
Ey ilham perisi! Dünya uyur, yüreğim derin.

III.

Ah! Gök soluklaştı, güneşi haber verir,
Ve dünya uykunun tülünü yırtmıştır.
Sabah, gülümsüyerek Flora'nın kollarında uyurdu,
Şimdi yaprakları sulamakla meşgul.
Bu güzel şafaktan sonra güne ne diyeyim?
Hayatı sevmek için anı sevdim ki nefret edeyim ondan.

IV.

Güzel bir trenle mi izlemeliyim bu macerayı?
Köprüleri geçer, kemerli kervanlar gibi;
Şafakta ormanları, başakları aşar,
Camdan göklü istasyonlara hayal kurar,
Ray çalılıklarında bin yöne savrularak
Bulutunu örer, gök gürültüsünü yuvarlar.

V.

Bana dediler ki, bir kahraman varmış, Don Juan ya da Lara,
Her müşteriyi kandırırmış, evet ama! Kim yardım edecek bana
Bu korsan tutsaklığından? Nasıl öldüreceğim

Ya da satacağım onu?
Bulduktan sonra kaybetmek gerek,
Ama yeni birini uydurmak beni pek zorlar!

O.

Işık doğdu, insan ayağa kalktı;
Sokakta, parke taşlarının tümseklerinde
Gürültülü arabalar demirlerini sallar,
Atlar bin çanla oynar,
Ve tramvaylar duvarları süpürür ötede,
Kasırgaya benzer bir uğultuyla.

I.

Sana sunuyorum varlığımı, Doğu'dan gelen armağanlarımı,
Zirveleri kocaman mazgallar gibi olan Alp dağlarını,
Ve gökyüzü barış içinde iken altüst olan dağları,

Geceleri kıyafetini değiştiren şafakta
Temmuz ocağında erimiş alevleri yansıtan
Ocak karlarını…

II.
Bozkırda bütün gün güneş altında
Serap gibi bir bulut özleyen boğa
Akşama doğru kederli, uykulu ve dev gibi
Ayakta durur, anlaşılmaz bir iniltiyle,
Mont Blanc’a boş gözlerle bakar
Ve vadiye sonsuz bir möleme salar.

SONDAN BİR ÖNCE.
Biliyorum diyeceksiniz, şiirde beni ararken;
Yine o çocuk, evet! hep aynı,
Her yerde o kinli yürek, şişmiş bir kurbağa gibi.
Elbette evet, pişmanlık içimi kemiriyor;
Ama düşünün; sadece yılan değiştirir derisini,
Ve not edin lütfen: mevsim kötüydü.

SON.
Biliniz ki bu genişlemeye kapalı kışta
İki ay çalıştım ilhamsız,
Güneşin küresi bir portakala dönüşüyordu,
Gök ne kadar büyükse ben o kadar küçültüyordum;
Ve sonunda bana garip bir öfke geldi.
Alnıma vurdum—ve bu masal doğdu.

Son dakika: Bazı mısralar çirkinmiş, şimdi fark ettim.

MAKALELER

AMERİKALI OLMAK YA DA OLMAMAK

İki yıl falan önce, hala dişçi reklamlarına inanacak kadar ahmak olan naif insanlar ju-jitsu ve Fransız boksundan hala ümidi kesmemişken, birkaç kaygısız züppe kendilerini İngiliz'e çevirmeye uğraşıyorlardı.

Herkül adına! Ne demode kalmış bir stil, zaman nasıl da taşa çevirmiş. Sadece Latin mahallesi gibi geri kalmış bölgelerden gelenler kendilerini hala golf pantolonu ve şapkası ile donatırlar oysa.

Bugünlerde, tam aksine, herkes Amerikalı. Amerikalı olmak ya da en azından öyleymiş gibi görünmek, ki ikisi de tam olarak aynı şeydir, hayati bir önem taşıyor.

Herkes öyle yapıyor. Modaya uymanın tek yolu bu.

Herkes öyle yapıyor, diyorum ya size, en sefil insancıklardan en savurgan züppelere kadar.

Herkes öyle derken, anlamalısınız ki biraz sportif ve ilgi çekme kabiliyeti olan herkesi kast ediyorum. Çünkü geriye kalanların hepsi çöp. Amerikalı olmak, kabul edilir ki, Amerika Birleşik Devletleri'nden olmak demektir, Güney Amerikalı bir gariban olmak değil.

Amerika'da ancak Amerika Birleşik Devletleri'nden iseniz Amerikalısınızdır, tıpkı Fransa'da, Paris'ten olmayan kimsenin kendisini mantık çerçevesi içinde Fransız olarak kabul edemeyeceği gibi.

Ülkede Amerika'nın taklit edilmeye başlanması, tüm halkın cakewalk dansına hayran kalması ile oldu. Amerikalı maraton atletlerinin de bir etkisinin olduğunu belirtmeden geçmeyeceğim. Bir de, Wilbur Wright yeni gelişen moda akımlarına güçlü bir ivme kazandırdı, çünkü Amerikalı olmak bilgelik damgasına sahip olmak demekti. Ama aralarında Joe Jeannette ve Willie Lewis gibilerinin de bulunduğu yanki boksörlerin varışı, kullanımı klişe olacaksa bile, herkesin aklını başından aldı. Paris haklı olarak idolleştirdi onları. Bir gecede herkes sakız çiğnemeye, tükürmeye ve bir Amerikalı kadar kadar iyi küfretmeye çabalar oldu. Herkes iki beden büyük kıyafetlerle gezindi durdu. En uzun ve zayıf gençlerin omuzları bile bir ağaç kadar genişti. Herkes Amerikan ayakkabıları ve Amerikan yaka giydi. Herkes tıraş oldu ve yamuk melon şapka taktı.

Amerikalı olmanın hiç fena sayıda olmayan avantajları da vardı. İlk olarak, Amerika yurt dışında olan vatandaşlarını en iyi koruyan ülkelerden biridir. Sonra, Amerikalılardan boks yapmayı bildikleri için - en azından bilmeleri gerektiği için - korkulur. Amerikalılar çok uzaktan gelir, ki bu hiç de bile bir önyargı değildir. Dahası, herkesin bir uzmanlık alanı etiketine ihtiyacı olduğu bir zamanda, suçlular harici, bir kimsenin marangoz olmaktan, bir diğerinin Natüralist şair olmaktan, diğerlerinin gazeteci, bakıcı, ressam veya uzak mesafe koşucusu olmaktan gurur duyduğu zamanda, o, Amerikalı, sadece bir Amerikalıdır, ne eksik ne fazla. Bu hak sayesinde her salonun kapısı onlara açılır. Karşısındakinin Amerikalı olduğunu fark eden bir kimse düşünmez bile onun hayatını idame ettirmek için nelerle uğraştığını.

Ve olur da zeki bir beyefendi merakına yenik düşüp sorarsa:

"Ama bu beyefendi ne yapar?"

"O beyefendi bir Amerikalı," alacağı kaçınılmaz bir cevaptır.

Her zaman, beyefendi her şeyi anlamış gibi hissedecektir.

Amerikalı olmak statü sahibi olmak demektir.

Amerikalı olmak önem arz eden tek şeydir ve herkes katılır. Ancak kör veya aptal olanlar, veya bilerek yalan söyleyenler, katılmayacaklardır.

Dürüst olmak gerekirse, herkes Amerikalıdır, ama inandırıcılık seviyesi değişim gösterir. Yine de Amerikalı bir Amerikalı izlenimi yaratmak zor değildir.

"Düşündüğünden çok daha zor," diye araya girdi biri. "İngilizce öğrenmen gerekir, daha spesifik olmak gerekirse, Amerika İngilizcesi."

"Daha yanlış olamazsın! Gerçek bir Amerikalı asla konuşmaz!"

"Dalga geçme."

"Hiç de bile, efendim. Amerikalılar tek heceli kelimeler kullanır, dillerine ilkokul seviyesinde bir aşinalık yeterlidir, ve iddia ediyorum ki dakika başı tekrar edilen basit bir *yes* (*yea* olarak telaffuz edilir) bir sohbeti sürdürmek için yeter de artar. Kabul edersin ki en aptal insanlar bile bunu kafalarında tutabilir."

Diğer taraftan, örneğin her sıkıntı anında *hell* gibi bir küfrün kullanımının iyi bir kopya olacağı barizdir, ayrıca Amerikalıların milli dansı jig hakkında temel bilgi sahibi olmak bir başyapıta eşdeğerdir. Amerika'da küçük bir jig performansı

bile yoğun bir tatmin duygusu yayar, ve eğer aniden mutlu hissederseniz, müzik duyarsanız, veya muzipliğe kaptırıp giderseniz bile, bu oynak danstan bir kaç hareket yapabilirsiniz. İstediğiniz yerde dans edebilirsiniz, barda, sokakta, kibirli insanların sizin hakkında ne hissettiğine biraz bile aldırmadan. Ek olarak, ve yol gösterici olması adına, işte en kibar Amerika centilmeni olmak için birkaç ipucu:

Ortalamadan birazcık uzun olun.

Sinek kaydı tıraş olun.

Saçınızı ortadan ayırın.

Sakız çiğneyin.

Salonda tükürün.

Burnunuzu elleriniz ile silin.

Asla konuşmayın.

Jig yapın.

Paranızı cüzdan olmadan, cebinizde serbestçe taşıyın.

Şapkanızı her zaman takın.

İnsanları, işaret parmağınızı şapkanızın kenarına kadar kaldırarak selamlayın.

Her daim meşgul görünün.

Sadece "Amerika içkileri" içerek barlarda vakit öldürün.

Kadınlardan nefret edin.

Giyim tarzınıza gelince, ayakkabılar ve Amerikan yakalar dökümlü kıyafetlerin vazgeçilmezidir. Eğer yirmi yaşındaysanız

büyük babanızınkiler size yeterli olacaktır. Melon ve fötr şapkalar da işin bir parçasıdır.

Abartılı siperliklere sahip şapkalar ancak boksörler veya öyleymiş izlenimi uyandırmak isteyenler, ki ikisi tam olarak aynı şeydir, için kabul edilebilirdir.

Şu harika özdeyişi hiç unutmayın: Ben bir numarayım, komşum iki numara.

Ve, her şeyden öte, kendinizi kibir ile taçlandırın. Küstahlık her şeydir. Sokakta başka bir adamı durdurup çakmak isteyen bir adamın cimri olarak adlandırılacağı zamanlar çok uzak değil.

Eğer bir Amerikalı gibi giyindiyseniz, sokaktaki herkesle bu tavırla konuşabilirsiniz:

"Diyorum ki! ("Hey" demektir.) Sigaran var mı?"

Eğer size bir tane uzatılırsa, teşekkür için tek kelime bile çıkmasın ağzınızdan.

İşte size bir Amerikalı.

Son zamanlarda kendine Negro izlenimi vermek son derece moda oldu. Seve seve bu konudan bahsederdim ama sabrınızı tüketmekten korkuyorum... ve kendiminkini.

WİLDE’IN DIŞ GÖRÜNÜŞÜ

Boy: en az bir metre seksen (daha uzun görünüyordu). Güçlü yapılı ama iyi oranlarda. Etli, kaslı değil, kronik olarak şişmanlama eğilimi var. Başı dik.

Saç: Ne özellikle güzel ne de özellikle gür – sıradan kahverengi renkli. Uzun olduğunda (Amerika seyahati döneminde), oldukça düz ve sert, neredeyse boyuna kadar uzanıyor: kısacası, bir Alman profesörün saç modeli. İlk kez 1883 sonbaharında kıvrımlı şekillendirildi. 1884 sonbaharında kısa ve dalgalı kesildi – gündüzleri Patience'deki Banthorne'u taklit edercesine hipoman kostümü giymeye başladığında.

Kafa: büyük ve iri (muhtemelen Gladstone'unki kadar büyük şapkalar takabiliyordu). Alnı, hemen üstünde ve kaşların arasında çok belirgindi, ancak hemen ardından hızla alçalmaktaydı. Alnı alçaktı, yüksek değildi. Kulakların ardından ense kısmı oldukça gelişmişti. (Kendisi, zihinsel yeteneklerin merkezi alnın altında değil, başın arkasında olduğunu söyler ve zihinsel yetenekleri güçlü olan erkeklerin alnının küçük olduğunu iddia ederdi. Alnı, 1882 ile 1883 yılları arasında Londra sokaklarında sık sık karıştırıldığı Irving'inkine çok benziyordu.) Profili, Byron'unki gibi belirgindi. Savonarole ve George Eliot'a benzediği söylenen kişi, bence kendisi değil, annesiydi.

Gözler: Oldukça açık mavi göz bebekleri. Bu gözler yüzünde kesintisiz bir şekilde yer alıyordu. Göz kapakları ve göz altları belirgindi. Göz kapakları gözlerin üzerine ağırlaşmaya meyilliydi (şiirsel dehanın işareti). Bakışları hem dikkatli hem de düşünceliydi. Hiçbir şeyi kaçırmayan gözlerdi.

Burun: ince ve hafif kartal burunlu. Burun delikleri yuvarlak, açık ve hassastı.

Ağız: soluk renkli, iyi şekillendirilmiş ama pek de güzel olmayan dudaklar. Yüzüne göre hiç çıkıntılı olmayan, köşeleri içe doğru kıvrılmış, dikkat çekici derecede düz dudaklar. (Bu tür

dudakları, şüphesiz skrofulöz bir mizaca sahip kişilerde fark ettim.) Dişler, göründükleri zaman, büyük, düzensiz ve çirkindi.

Çene: neredeyse gıdı vardı, ama çirkin değildi. Yüz, özellikle de profil, heykellerde değil, bazı madeni paralarda veya vazoların üzerindeki resimlerde gördüğümüz Yunan tipini andırıyordu. Genel olarak, önden bakıldığında yüzün üst kısmı Yunan tipindeydi. Alt kısım, dinlenme halindeyken, dudakların sabitliği nedeniyle yüze daha çok Mısırlı bir görünüm veriyordu, heykel gibi hareketsiz, neredeyse acımasız ve amansız bir hava veriyordu.

Cilt: genel olarak kalın ve solgun bir cilt.

Dinlenme halindeyken genel ifade: şehvetli, şehvet dolu, kibirli, kendinden emin.

Duruş: Ayakta dik durur, dinleyicisine küçümseyici bir şekilde başını eğerek konuşurdu (annesi Lady Wilde'dan aldığı bir alışkanlık). Sesi, herhangi bir salondaki konuşma gürültüsünün içinde bile net bir şekilde duyulur, odayı varlığıyla doldurur ve sarardı.

Tavır: Konuşurken, otururken, dinleyicisine doğru ikiye katlanırdı. Dinleyicinin gözlerinin içine bakardı. Sağ kolunu ve elini geniş hareketlerle kullanır, dolgun ve etli avucunu bileğinden serbestçe açardı. Konuşmasını bitirdiğinde, geriye yaslanıp dinleyicisine bakarak sanki “Peki, buna ne cevap vereceksiniz?” der gibi bakardı. " Genel izlenim, onun 17. yüzyıldan çıkıp bizim yüzyılımıza gelmiş gibi olduğu yönündeydi – Louis XV döneminden kalma salonlardan çıkıp gelmiş gibi.

Ses: (hafif bariton) İrlanda aksanı (veya “yerel aksan”) izi yok, geniş ses aralığı – değişken, bazen aceleci, canlı, neşeli, ama daha çok ölçülü, sakin, hatta durgun (çok hızlı konuşan kardeşi Willie'nin aksine); yuvarlak ve kadifemsi, bazen boğazdan gelen, mırıldanan tonlamalar; çok net ve özenli telaffuz. İngiltere'de alışılmadık bir şekilde, “adding”, “yellow” gibi kelimelerde ikili sesleri tam olarak telaffuz ederdi ve sesli harfleri okşayıcı bir şekilde uzatırdı. Büyük bir zevkle konuşur, kendi hayal gücünü ve cümle yapısını açıkça zevkle kullanırdı.

Gülüşü: geniş ve güçlüydü; sizin onun esprisini anladığınızı görmek için bekler, sonra şakası veya esprisiyle memnun olarak kahkahalarla gülmeye başlardı. Mizah anlayışı (espri veya zeka ile karşılaştırıldığında) çok geniş ve bulaşıcıydı, özellikle de evinde misafir ağırladığında. Bu doğal yönü, onu sadece temsilci olarak, evinin dışında gören ve bu açıdan ona tam olarak hak ettiği değeri vermeyenler tarafından belki de fark edilmedi.

Keskin zekasının olumsuz yanı: melankoli, depresyon ve tepki dolu günleri. O günlerde somurtuyor, surat asıyor, dayanılmaz derecede sıkılmış bir hava takınıyordu – kısacası şımarık bir çocuk gibi davranıyordu. Kendini tekrar etme eğilimi vardı. İyi bulduğu sözleri ve hikayeleri insanlarla paylaşmaktan çekinmezdi. Bencilliği, kibiri ve kıskançlığı şüphesiz çok büyüktü (ölçülemezdi) ve birinin yaptığı bir gözlemi alıp, birkaç dakika sonra sanki tamamen orijinal, kendi beyninden çıkmış bir şey gibi tekrar ettiğini duydum.

(1890'dan itibaren uyarıcıları kullandığı ve kötüye kullandığı şüphesizdir. Tam olarak 1890'da, delirium tremens olarak adlandırılan bir kriz geçirdi.) En azından bir kişinin gözünde, sık sık rahatsız edici bir izlenim bırakıyordu, vicdan azabı duymayan bir güç, diğerlerinin iradesini hiçe sayan bir irade izlenimi.

İhtişamlı duruşu, güçlü sesi, geniş hareketleri vardı. Güç, kişiliğinin en belirgin özelliğiydi. En iyi günlerinde, kelimenin tam anlamıyla hayat dolu biriydi ve buna yoğun bir çekicilik de eşlik ediyordu – bu çekiciliği bazen aşırıya kaçma eğilimi vardı, bu da insanları temkinli davranmaya itiyordu.

WİLDE’IN ÖLDÜĞÜNÜ GÖREN KİMSE BULUNAMADI

New York Times muhabiri, Wilde’ın hala hayatta olduğuna dair söylentileri araştırıyor.

Gizem derinleşiyor.

Wilde’ın kendisini ziyaret ettiğini iddia eden yeğeni, şairin mezarının yeniden açılmasını istiyor.

New York Times’a özel telgraf

Paris, 8 Kasım

New York Times'ın yerel muhabiri, Oscar Wilde'ın hala hayatta olduğuna dair söylentilerin yeniden ortaya çıkmasıyla, onun cenazesine katılan birini aramaya başladı.

Bugün Paris'te Wilde'ın öldüğünü gören kimse yok gibi görünüyor. Wilde'ın yaşadığı otelin doktoru, rahibi ve sahibi hakkında hiçbir iz yok. Saint-Germain-des-Prés kilisesinde düzenlenen cenaze törenine katılanlar bile onu ölü görmediklerini, sadece öldüğünü öğrendiklerini ve bu nedenle cenazesine katıldıklarını söylüyorlar.

New York Times muhabiri, Latin Mahallesi'nde Charles Sibleigh ile röportaj yaptı. Fitz Gerald'ın Omar Khayyam'ını Fransızca'ya çeviren Sibleigh, Wilde'ı iyi tanıyordu ve cenaze törenine katılmıştı. Sibleigh, Wilde'ın hala hayatta olabileceği fikrini alaycı bir şekilde reddetti:

"Bu kötü şaka çoktan eskidi. "

Benim isteğim üzerine Arthur Cravan ile görüşmeye gitti ve döndüğünde bana şöyle dedi:

"Artık Cravan'ın haklı olduğuna ve Oscar'ın hala aramızda olduğuna neredeyse ikna oldum. Cravan, Wilde'ın bu yıl 22 Mart'ta dairesine geldiğini, orada birkaç saat kaldığını ve bunun kimsenin varsayımı olamayacağını bana garanti etti.

Cravan'a göre, Wilde bugün neredeyse tamamen kel ve kalan az sayıdaki saçları da tamamen beyaz. Ayrıca uzun bir sakal bırakmış ve kaybolduğundan beri yaşadığı bölgelerdeki güneş sayesinde teni çok bronzlaşmış. Cravan tüm itirazlarıma cevap verdi. Bugün, neredeyse bir gün Wilde'ı Paris'te tekrar göreceğimize inanıyorum. Onu ölü gören kimseyi hatırlayamıyorum. Tabutun otelden kiliseye, oradan da Bagneux mezarlığına taşındığını gördük, ardından Père-Lachaise mezarlığına nakledildi. Cravan'a tabutun içinde ne olduğunu sordum – Wilde'ın cesedi değilse tabii. Bana, diğer şeylerin yanı sıra, Wilde'ın ortadan kaybolmadan önce yazdığı son eserleri olan bir trajedi ve bir komedinin bulunduğu büyük bir kavanoz olduğunu söyledi. Bu, Wilde'ın ölümünün açıklanmasından birkaç hafta önce, sakin ve etkileyici bir şekilde söylediği son sözleri hatırlattı bana. O sözler şöyleydi: “Sibleigh, hayatımı sıfırdan yeniden başlatacağım. İngiltere'de benim için hiçbir şey yok, Amerika'da da öyle.”

Bu umutların nasıl gerçekleşebileceğine dair sorularıma yanıt olarak Cravan bana şöyle dedi: "Her şeyi biliyorum, ama şu anda hiçbir şey söyleyemem. Onun hala hayatta olduğunu biliyorum. Bu ay Hindistan veya Çinhindi'de olduğunu biliyorum. Bana, özellikle ilk iki yıl boyunca İtalya ve Yunanistan'da yaşarken sık sık tanındığını söyledi. Birkaç arkadaşım da onu gördüklerini söylediler."

Yedi yıl önce Amerika'da, Oscar Wilde'ın hala hayatta olduğuna inanan Alman-Amerikalı şair George Sylvester Viereck tarafından yayılan ve ısrarla sürdürülen söylenti, Wilde'ın yeğeni ve İngiliz yazarın mektuplarındaki “Fabian” olan Arthur Cravan tarafından yayınlanan Maintenant (Şimdi) adlı kitap sayesinde bugün yeniden gündeme geldi.

Profesyonel ağır sıklet boksör olan Cravan, yirmi yıl önceki Oscar Wilde'ın tam bir kopyasıdır ve İngiltere'den rahat bir gelir elde etmektedir. Fransa'da o kadar uzun yıllar yaşamıştır ki, İngilizce'yi aksanlı konuşmaktadır. Hem broşüründe hem de sohbetlerinde, amcasının bu yıl Paris'te kendisini ziyaret ettiğini iddia ediyor ve Père-Lachaise mezarlığında bulunan tabutun yüzeye çıkarılması kabul edilirse, tabutun açıldığında içinde Wilde'ın cesedinden başka bir şey bulunmaması durumunda devlete 5.000 dolar ödemeyi kabul ettiğini belirtiyor.

ARTHUR CRAVAN, JACK JOHNSON'A KARŞI

“1916 yılının bir bahar günü, öğleden sonra, Jack Johnson ile tanıştım, diyor Arthur Cravan. Maç İspanya'nın Barselona kentindeki arenada yapıldı ve yedi raunt sürdü.”

Ona şu soruyu sordum: “Rakibiniz size nasıl bir izlenim bıraktı?” Onun kullandığı kelimeleri aşağı yukarı şöyle aktarıyorum:

"Ciddi bir adam. Bir boksörde olması gereken tüm özelliklere sahip, ancak yumruk gücü hariç. Burada genellikle onun müthiş bir yumruğu olduğu söylenir, ama onunla dövüştükten sonra bunun pek de doğru olmadığını anladım. Fiziksel olarak tüm niteliklere sahip, yıldırım gibi hızlı, müthiş bir tekniği var ve korkutucu derecede zeki. Bir sinek siklet boksör bundan daha iyi olamaz. Hafif siklet boksörleri yenip, neredeyse hiç tepki verememelerini sağladığını gördüm. Kısacası, o muhteşem, ama kusursuz bir vuruşu yok, Sam Langford gibi vuruş yapmıyor. Küçük, sinirli bir boksör net, keskin vuruşlar yapar, ama Johnson'da vuruşları fazla yuvarlak, fazla sarılmış ve size vurduğunda eldiveninin gerçekte olduğundan birkaç ons daha ağır olduğunu hissediyorsunuz. Onunla yaptığım maçta, sol yumruğunu geçmenin neredeyse imkansız olduğunu fark ettim, ayrıca müthiş bir durdurma vuruşu var. Bir keresinde, karnıma vurmaya çalışırken, bir saniye farkla bana dokunamadı - tüm darbeyi dirseğim aldı. O güldü ve sanırım ben de güldüm... Yenileceğimi biliyordum, ancak iki yıldır neredeyse hiç eldiven giymediğimi de belirtmeliyim. Johnson her gün antrenman yapıyor, ama bir maça hazırlanırken, insanların bu işi ciddiye aldığını bilmelerini istiyor ve onu sokaklarda bastonla, kazaklarla kaplı bir şekilde yürürken görebilirsiniz. Genellikle biraz geride, ona ayak uydurmakta zorlanıyormuş gibi davranan biri onu takip eder. "

“Ringde nasıl duruyor?” diye sordum. Cravan koltuğundan kalktı ve şöyle açıkladı:

"Sol eli biraz aşağıda ve en çok kullandığı el bu, sağ bacağına dayanarak. Defansif bir boksör. Johnson'da bir tür parvenü havası var. Barselona'da yirmi yedi bin peseteye mobilya satın almıştı ve bir süre sonra, onunla otelin lobisinde, bir üçüncü kişinin yanında dururken, bana ‘Bu adama söyle’ dedi, satın aldıklarını kastederek. ‘Ama onu tanımıyorum’ diye itiraz ettim. ‘Önemli değil, ona söyle’ diye cevapladı büyük sürgün. Onda bir parça paragözlük var, ama daha çok kralcılık; göz kapakları krallara yakışır; bir tür XV. Louis gibi. Otelde, her gazeteci geldiğinde, ‘Yine şu lanet olası muhabirler’ derdi. Onu görmek için, gazeteciler iki üç saat beklemek zorundaydı. Her fatura geldiğinde, ‘Manana, manana!’ derdi ve cümlesini küçümseyici bir şekilde ‘Dünya şampiyonundan para istemek!’ diye tamamlardı. Bunu onu kötülemek için söylemiyorum: O bir dolandırıcı ve diğer zamanlarda gerçek bir çocuk. Ring dışında skandal bir adam – onu bu yüzden seviyorum. Eksantrik, canlı, iyi kalpli ve görkemli bir şekilde kibirli. Johnson ile ilgili her şey bir polis sürüsüyle ilgilidir. Ona büyük hayranlık duyuyorum. Barselona'da dövüşü sonuçlandırmak için buluşmadan önce Paris'te onu biraz tanıyordum. Bir gece kulübündeydik ve ben onun hakemini istemediğim için sinirlendi. Çeneme vurdu ve bu bir kavgayla sonuçlandı. Ertesi gün İspanyol gazetelerinde şöyle yazıyordu: ‘Aramıza girmeye cesaret edebilmek için kahramanların oğulları olmak gerekiyordu.’ İkimiz de fiziksel olarak tam formda değildik. Çok çabuk nefesim kesildi. Benim için en rahatsız edici olan şey sol yumruğuydu: onunla beni uzak tutuyordu. Oysa benden beş altı santim daha kısaydı.

Poe, Whitman ve Emerson'un ardından Amerika'nın en büyük şerefi odur. Burada bir devrim olursa, onu Amerika Birleşik Devletleri kralı ilan etmek için savaşırım."

MİNA LOY'A MEKTUPLARI

MİNA LOY'A

Meksika, 24 Aralık 1917

Benim güvercinim,

Yarın Noel olacak ve sen burada olmayacaksın. Bugün delirecek gibi oldum — abarttığımı sanma. Bugün Güney Amerika'ya giden gemiye binmem gerekiyordu ama yapamadım. Bu yolculuğa dayanamazdım; sana söylüyorum, aklımı kaybediyorum. Senden uzaklaşmak? İmkânsız. Buraya gelmen gerek, yoksa kendimden emin değilim artık. İspanya'ya gitmem gerekirdi ama bu yolculuğu yanlış anlayacağından korkuyorum, sanki senden uzaklaşmak istermişim gibi. Dinle beni, uçsuz bucaksız aşkım, hâlâ kalbinin meleği isem, bu mektubu alır almaz yola çıkmalısın.

Ben… ailem Meksika'dan ayrılmama izin vermezdi. Ama bir daha asla ayrılmayacağız, buna yemin ederim. Ah, bir karım olsan keşke! Seni tanıdıktan sonra, başka hiçbir kadının bir tadı kalmadı, özellikle de ahlaken — ki sen biliyorsun, ötesi umurumda bile değil. Zaten iffet yemini ettim ve bu, sigara içmemek kadar kolay gelecek bana. Ve Tanrı seni bir daha görmemi istemiyorsa bile, bir kadını bir daha öpmem. Duydun mu Mina, sana yemin ediyorum. Beni tanımıyorsun; korkunç zamanlar geçirdim ama sana söyledim: değişeceğim. Mina, affet beni. Bir zamandır bir adamdım ama şimdi sana yemin ediyorum, bir meleğim.

Gelirini çocuklarına bırak, ben burada senin geçimini sağlarım. Buenos Aires'e gitme, bence Arjantin savaşa girecek.

Bu mektupla birlikte, *Soil* dergisinin Johnson maçını içeren bir sayısını, Enrique Ugartechea adına, Escuela de Cultura Fisica, Tacuba 15, Mexico City, Mexico adresine gönderir misin? Hemen yap, çok önemli bu.

Eğer habersizce trene atlayıp gelsen, beni orada bulurdun. Aynı adrese yazabilirsin de — annemin şüphelenmemesi için. Tüm gazetelerde adresim var zaten. Ne olur, gelip gelmeyeceğini ve ne zaman geleceğini bana yaz. Hatırla, Buenos Aires'e gitmezsen geleceğine dair söz verdin. Hatta gidecek olsan bile, buradan çok daha ucuza ulaşabilirsin. Biliyor musun, mektuplar bir ayda ulaşıyor ama sen sadece dört ya da beş günde gelirsin! Bu düşünce beni neredeyse delirtecek. Korkunç zayıfladım, artık uyuyamıyorum. Bana sık sık yaz. Sık sık! Gelirsen, paketi getirmeyi unutma. Senin için çok para kazanabilirim. Yanıt ver lütfen, ve ne olur, bir bahane ya da başka bir nedenle bana her şeyin bittiğini yazma. Bana bir söz daha vermiştin: beni duymadan hiçbir şeye inanmamaya. Ve eğer beni şimdi görseydin, eminim bana acırdın.

Ah, eğer bana aşağıdaki adrese bir telgraf çeksen, Arturo Cravan, Hotel Juarez, 81 Calle Tacuba, Mexico City, Mexico — *"Bir ay içinde geliyorum"* ya da buna benzer bir şey...
İnan, sevinçten dans ederdim.

Öpücükler ve sonsuzluk.

MİNA LOY'A

Meksika, Noel, 1917

Sevgili Mina,

Sana birkaç satır İngilizce yazacağım, sonra da Fransızca, çünkü kabul etmeliyim ki bu dili biraz daha iyi kullanabiliyorum. Keşke İspanyolca okuyabilseydin, çünkü ancak o dilde gerçek duygularımı ifade edebiliyorum.

Evet, İspanyolca yazmam gerekirdi. Zavallı Mina'm, seni ne kadar özlediğimi anlatamam, bu korkunç bir şey. Yaşadığım acının artık insan diliyle ifade edilebilecek bir karşılığı kalmadı. Bazen başımı sallayarak aklım yerinde mi diye kendimi yokluyorum. Korkunç bir şekilde akıl sağlığımı kaybetmekten korkuyorum. Neredeyse hiç yemiyorum, hiç uyuyamıyorum. Bu bir işkence ve uzun süre daha dayanabileceğimi sanmıyorum. Senin gelmen gerek ya da ben New York'a geleceğim… ya da intihar edeceğim. Tam anlamıyla çaresizim. Dün iki saat boyunca ağladım ve bugün ne olacağını bilmiyorum. Gel.

Sana karşı duyduğum aşk olağanüstü bir aşk; tıpkı büyük bir yeteneğin elli yılda bir ortaya çıkması gibi nadir. Hayatımın geri kalanını seninle geçirmek istiyorum. Lütfen gülme. Sen de çok iyi biliyorsun ki burada sana her türlü ihtiyaçlarını sağlayabilirim ve bunu yapabilirsem dünyanın en mutlu adamı olurum… Benim hakkımda ne düşünürsen düşün, hemen gel, çok geç olmadan. Böyle bir aşkı ve derin bir dostluğu bir anlık öfkeyle ya da bir önyargıyla mahvetme. Beni tanımış olmaktan dolayı asla utanmayacaksın. Her zaman farklı kalmayı bileceğim, bekle. Unutmadan, seni sadece kalbimle değil aklımla da sevdiğimi söylemeliyim. Bu da demek oluyor ki seni beyaz saçlı ve kırışıklarla dolu bir hâlde de seveceğim. Bil ki seni beyaz saçlı hâlinle de delicesine seveceğim.

Zekânı fena halde özlüyorum. Ah, ne büyük bir ceza çekiyorum! Lütfen artık bu mektubu ya da diğer şeyleri düşünme. Kaba davrandım, binlerce kez suç işledim, ama şimdi pişmanım, diz çökerek pişmanım. Her gece Tanrı'ya dua ediyorum, seni tekrar görebilmek için. Hatırla, sen de bilinçsizce... şöminenin üstündeki o fotoğraf... sana hiçbir şey söylememiştim ama…

Sen bana "Tanrı gibi gelen tek adamsın" demiştin. Eğer bir melekle karşılaşmak istiyorsan, gel. Artık asla günah işlemek istemiyorum. Yalanlardan nefret ediyorum. Evet, diğer erkeklerden farklıyım ama bu yıl onlar gibi oldum. Şimdi onları görmek bile bana acı veriyor. Eğer Tanrı'ya inanıyorsan, gelmek zorundasın. Ve eğer bana cevap vermezsen, Mina, seni lanetleyeceğim, çünkü beni boşaltmış olursun. Bir erkeği boşaltmanın ne olduğunu biliyor musun? Onu yeteneksiz bırakmak demektir.

Ama sen bir kadından fazlasısın. Ve şimdi senden tüm hakaretlerim için özür diliyorum. Her gün bana İngilizce ya da Fransızca yaz. Mektuplarım eline geçti mi? Sana her gün yazıyorum.

Kuru dudaklarımdan uzun öpücükler.

ARTURO CRAVAN
Hôtel Juarez, 5a Calle Tacuba 81, Mexico City, Mexico.
Beni her zaman bu adreste bulabilirsin.

MİNA LOY'A

Meksika, 26 Aralık [1917]

Sevgili Mina,

Bu kartı sana, mümkün olan en kısa sürede bana *The Soil* dergisinin "Oscar Wilde Hayatta" başlıklı yazının yer aldığı sayısını göndermeni rica etmek için yazıyorum. Ayrıca Johnson'ın Barselona'daki karşılaşması da aynı sayıda olmalı. Çok memnun olurum, eğer bu dergiden iki ayrı gönderi şeklinde yollarsan. Çünkü bir arkadaşım, bazı fotoğrafları yeniden basmak istiyor.

Johnson'a buraya gelmesi için telgraf çekildi. Boks şu sıralar burada çok revaçta. Dergiyi Coady Sells, 489 5th Avenue adresinden veya Brentano'stan bulabilirsin — ya da belki Walter'ın bir nüshası vardır, ya da bir başkasının. Bir nüsha göndermen gerçekten çok önemli.

Çok hastaydım, ve üzülerek söylemeliyim ki hâlâ iyi değilim. Umarım senden yakında bir haber alırım ya da buraya gelirsin. En içten selamlar.

Ailemle birlikte olmadığım zamanlar olduğu için, sana güvenli bir adres bırakıyorum. Her zaman kullanabilirsin:

Arturo Cravan
3d Tacuba 15, Escuela de Cultura Física Ugartechea, Mexico City, Mexico

MİNA LOY'A

Meksika, 27 Aralık [1917]

Benim minik güzelim,

Neredesin? Ne yapıyorsun? Seni dikiş dikerken görebilmek için hayatımı verirdim — terziliğin başmeleği. Bugün biraz daha iyiyim. Aniden oldu, yeniden umutlandım. Artık seni kaybettiğime inanmıyorum. Ne kadar sürecek bu hâl? Bir ya da iki saat. Bu hafifleme gelmeseydi, gerçekten ölecektim sanırım. Ama biliyorum ki yeniden düşeceğim umutsuzluğuma, çünkü daha önce de böyle geçici anlarım oldu. Sensiz yaşayamam. Burada bana gülümseyen kadınlar var, ve onları tokatlayasım geliyor çünkü hiçbir şey anlamıyorlar. Ah, ne Hamlet kafasıyım şu pansiyon masasında! Bana yakında geleceğini ve hayatımızın geri kalanını birlikte geçireceğimizi söyle.

Gelecek yıl iyi para kazanacağımı düşünüyorum. İşlerim yolunda. Sana, Alabaster'ın fotoğrafının yer aldığı *The Soil* dergisinin bir nüshasını göndermen için yazmıştım. Eğer iki nüshayı ayrı ayrı yollayabilirsen, bana çok büyük bir iyilik etmiş olursun. Çünkü buraya gönderilen basılı şeylerin çoğu yolda kayboluyor. Önlem olsun diye Zayas'a da yazıp istemiştim. Bana en çok kazandıran bir arkadaşıma söz verdim, onu mahcup etmek istemem. Bu yüzden bu sayılar benim için çok önemli.

Meksika'yı seveceksin, ülkem hoşuna gidecek. Annem seninle tanışmaktan büyük mutluluk duyacak. Ona sık sık senden bahsediyorum. O olmasaydı çoktan New York'a dönmüş olurdum. Hâlâ düzenli fiziksel egzersiz yapıyorum. Burada spora çok ilgi var ve Johnson'a gelmesi için telgraf çekildi. Bana her zaman şu adresten ulaşabilirsin:
Arturo Cravan, 3a Tacuba 15, Escuela de Cultura Física Ugartechea, Mexico City, Mexico.

Bu adres fiziksel kültür öğretmenimin adresi. Sabit adres olarak kullanabilirsin çünkü ailemin evine her gün gitmiyorum, ama her sabah burada biraz egzersiz yapıyorum.

Bana upuzun mektuplar yaz, ve lütfen benimle çok da dalga geçme. Beni asla unutma. Seni ne kadar çok sevdiğimi bir bilsen!

Hayatım boyunca duyduğum tek pişmanlık, sana zamanında yeterince “seni seviyorum” dememiş olmam. Ve emin ol, dört yıl sonra da bugün seni sevdiğim gibi seveceğim. Ne istediğimi çok iyi biliyorum; çok zor beğenen biriyimdir ve senin olağanüstü değerinin fazlasıyla farkındayım. Sensiz yaşayamam. Bazen birkaç gün küs kaldığımızda, sana ne kadar acı çektiğimi hiç söylemedim. Seni terk ettiğimde sana çok kızgındım. Ve sana, Newfoundland seyahatimi mahvettiğini söylediğimde, abartmıyordum.

Mektuplarım eline ulaşıyor mu? Sana sürekli yazıyorum ve dayanamayacak noktaya geldiğimde, yazmak bana bir saatlik bile olsa yarım bir rahatlama sağlıyor. Geldiğin gün sana nasıl bir karşılama yapacağımı hayal bile edemezsin!

Buradaki trenler düzenli çalışıyor; şu haydut hikâyeleri tamamen uydurma. Korkacak hiçbir şey yok ve eğer Güney Amerika’ya gitmek istersen, buradan mükemmel bir hat var. Beni düşün ve Tanrı’ya bizi birleştirmesi için dua et. Sana mutlu bir yıl diliyorum. Benim Noel’im nasıl geçti? Anlatmak bile istemem. Bu kadar sıradan mektuplar yazdığım için beni affet. Aklımda tek bir şey var, kalbimin Mina’sı: sana sahip olmak. Biliyorsun, eğer seni bir daha göremeyeceksem, hayatım boyunca bekâr kalacağıma dair yemin ettim. Belki bana böyle bir sadakati yakıştıramıyorsun çünkü New York’ta sık sık bir canavar gibi davrandım. Ama içimde bir değişim olacağını o zamanlar da hissediyordum.

Elveda Mina’m, seni kalbime bastırarak boğuyorum.

Arturo

MİNA LOY'A

Meksika, 28 Aralık [1917]

Sevgili Mina,

Sana bir kart yazıyorum çünkü bir mektuba kıyasla daha hızlı ulaşacağını düşünüyorum. Bugün ayrıca bir mektup da yazıyorum. Sana bütün gün boyunca yazabilirim. Düşünsene, sana neler yazmak isterdim… Bana sık sık yaz, ve beni rahatlat lütfen…

The Soil dergisinin benim portrem olan sayısını bana göndermeyi unutma. O olmadan ciddi hiçbir işe başlayamıyorum. Hâlâ öğrencilerim var ve önümüzdeki yıl daha da fazlasının olacağını umuyorum. Her şey iyiye işaret ediyor. Ama çok büyük masraflarım var.

Bana yazarken hayatını anlat: günü gününe, saati saatine. Hiçbir ayrıntı bana sıkıcı gelmez. Walter'a, bana gösterdiği inceliği ne kadar takdir ettiğimi ve bunu asla unutmayacağımı söylediğini ilet. Hâlâ çok zayıfım ve kendime gelip gelemeyeceğimi merak ediyorum. Sağlığım tümüyle sarsıldı. Bu gerçekten çok üzücü. Arkadaşlarıma da selam söyle. Bana küçük bir not yollarlarsa her zaman memnun olurum.

Elveda sevgili Mina. Bana her gün yaz.

A.

MİNA LOY'A

Meksika, 29 Aralık [1917]

Tek düşüncem,

Seni ne kadar çok sevdiğimi bilsen! Lütfen bunu düşün. Gelmen gerekiyor. Ne kadar çok düşünürsem, yeniden bir araya gelmemizin ne kadar mantıklı olduğunu o kadar iyi görüyorum. Zevklerimiz aynı ve yüz yıl geçse de senin gibi bir kadını tekrar bulabileceğimi sanmıyorum. Sana hep aynı şeyden söz ettiğim ve belki de bunu biraz tekdüze bir tonda yaptığım için beni affet.

Artık senin zekân yanımda olmadığından, her gün kütüphaneye gidiyorum ve dehaların arasında kendimi kaybediyorum. Fransızca kitaplarla oldukça iyi donatılmış burası; gelişmeye devam ediyorum. Bana "ağır" olduğumu söylemiştin, ve kendimi savunmak isterim: Sadece "ağır" olanlar sıra dışıdır. Bak Balzac'a, Beethoven'a… Bunları sana anlatıyorum çünkü sana beğenilmek istiyorum. Ne bir gazeteciyim ne de bir reklamcı, ne de ucuz bir modernist. Yemin ederim ki içimde sağlam ve ebedi bir şey var. Ama yine de en moderni ben olacağım! Göreceksin.

Hayatımı şöyle düzenledim: Her sabah meditasyon yapıyor, çalışıyor ve okuyorum; öğleden sonra ve akşamları ders veriyorum. Asaletimi yeniden kazandım. Daha önce de söylediğim gibi, bütün bir mutluluk hayatını bir anlık kıskançlık ya da kırgınlıkla mahvetme. Sana acı verdiysem, diz çökerek özür diliyorum; bir daha olmayacak — ve bunu sana, bir Hristiyan'a söylüyorum. Seni hayatım boyunca sevmeye hazırım, ve "hayat boyu"nun ne demek olduğunu gerçekten biliyorum.

Burada yaşam çok ucuz: Oda ve günde üç öğün yemek sadece yetmiş beş sent. Tabii ki lüks değil, ama yeterli.

Mümkün olan en kısa sürede gel, sınırdan bana telgraf çek, seni tren istasyonunda karşılayacağım ve hayatında böyle bir karşılama görmedin! Sırf bu karşılama için bile yolculuk yapmaya değer! Pasaportunla hemen ilgilenmeye başla. Böyle belgeleri almak bazen ne kadar zaman aldığını sen de biliyorsun. Geleceğine dair bana söz verdin ve eğer yazıp da vazgeçtiğini söylersen, bu şoku kaldıramam gibi geliyor. Böyle bir durumda seni gidip öldürmeyi bile düşündüm. Şimdi ise, belki de seninle evlenebileceğimi düşünüyorum... Lütfen benimle dalga geçme. Sana delicesine âşığım, ve kendimi mantığa vurmaya çalıştığımda bile, mantığım seni sevmem gerektiğini söylüyor.

Frost'un babasına henüz yazmadım. Zavallı Frost!

Bana her gün yaz. Kartpostal da gönderebilirsin, daha hızlı geliyorlar. "Vaktim yok" deme. Bana yalan söylemen daha iyi, çünkü en ufak bir kırılmaya bile dayanamam. Mina, bana zarar verme.

ARTHUR

Bir tutam saçını gönder ya da daha iyisi — bütün saçlarınla birlikte gel.

MİNA LOY'A

Mexico City, 30 Aralık [1917]

Ruhumun Mina'sı,

Daha iyi değilim. Bugün sana yazamayacaktım neredeyse. Boğulmak üzere olan bir adam gibiyim; çırpınmanın bir anlamı kalmamış gibi geliyor. Eğer bana hâlâ telgraf çekmediysen, hemen şimdi yap. En azından geçmişin birkaç dakikasının hatırına bunu hak ediyorum. Bedenim giderek zayıflıyor ve durmadan Musset'nin şu sözünü tekrar ediyorum: "Ruh, çalgısını parçaladı."

Belki bir ay, belki iki ay daha dayanabilirim, ama bu kadar bile süreceğine inancım yok. Senin için ölüyorum. Fazla hassas doğmuşum. Keşke bunu daha erken anlayabilseydin! Sanırım seni hep mutlu edebilirdim. Ve her şeye rağmen, diğerlerinden biraz daha değerli olduğuma inanıyorum. Bu benim hatam — seni hiç terk etmemeliydim. Bunun cezasını korkunç bir şekilde çekiyorum.

Unutma, küçük paketim yalnızca Félix Fénéon'a, yalnızca ona, onu götürecek bir arkadaş eliyle ulaştırılmalı. Başka türlü değil. Çünkü seni bir daha göremeyeceksem, her şeyi tamamen yok etmeye kararlıyım. Ama en azından bir telgraf gönder bana — istersen sadece "elveda" kelimesi olsun. O telgrafı okuduktan beş dakika sonra ölmüş olacağım.

Seni çok fazla sevdiğimi bilmeni isterim. Ne yazık ki insan, bu tür aşklar için yaratılmamış. Sen benim tek aşkım oldun; geri kalan her şey sadece ufak tefek heveslerden ibaret. Gerçek bakirliğimi sana verdim. Şu anda, seni hayal edilemez bir şekilde seviyorum, ve bu kadar gerçek dışı bir sevgi zaten var olamaz. Doğayı aşmaya kalkıştım ve hemen cezalandırıldım.

Seni, bir melek kadar yüce bir kadın olarak selamlıyorum — tanıdığım ya da sezdiğim en yüce. Ve kendimi bu kadar kötü davrandığım için en Hristiyanca pişmanlıkla affını diliyorum. Mezarda ruhum için dua et ve kemiklerimi kıskandırma.

Dün mezarlığı görmeye gittim. Kalbimin beklentilerine cevap vermediği için çok üzüldüm; ama ne yapalım.

Kardeşim, zavallı Mina'm, mutlu ol. Çok çalışma; şu abajur işinde kendini kandırıyorsun, bana sorarsan. Yüzünü yorma. Uykusuzluktan yorgun düşmüş o yüzünü bir bilsen, nasıl da dokunuyordu bana…

Ah, Mina, Mina, kelimeler ne kadar eski! Lütfen beni sev. Yaşlılığını düşün. Mutluluk hemen yanında duruyor. Beni gerçekten tanımadın çünkü hep ironiyle yaklaştın. Farklı davransaydın, her gece senden ayrılırken ağlardım. İçimde o kadar büyük bir şefkat var ki, sonunda beni öldürecek. Beni diğerleri gibi davranmaya zorladın, ve bu, zihnimin asla katlanamadığı bir şeydi.

Kendimi savunamıyorum. Şu an yanında olsaydım, öyle bir gözyaşı seline boğulurdum ki, başımı göğsüne almadan edemezdin.

İyi ol, oh Mina'm. Hep söylersin ya, bizi Tanrı'ya yaklaştıran şey merhamettir. Bil ki ben, acıdan delirmiş durumdayım — hem senin hem benim bildiğimiz türden, seçilmişlere mahsus bir delilik bu. Eğer gelirsen, hayatım artık sadece sana ait olacak. Ah, gel, sevgilim, beni sevinçten çıldırt; gelişini düşünerek uykusuz bırak beni. Gel, gel, gel. Hayatımızın geri kalanını birlikte inşa ederiz. Sana asla bir an bile acı çektirmem. Sen benim mutlak idealimsin. Göreceksin, söylediklerim sadece vaat değil. Sana yemin ederim ki, artık bir Aziz oldum. Gelmezsen bile, sana hayatımı sunuyorum — bu yüzden yalan söylemediğimi anlayacaksın.

Elveda Mina. Sana tüm benliğimi gönderiyorum. Keşke elini saatlerce filmlerde olduğu gibi tutabilsem.

Sana tapıyorum, kalbimin meleği. Tüm hıçkırıklarımı sana gönderiyorum.

A.

MİNA LOY'A

Mexico, 30 Aralık [1917]

Sevgili Mina'm,

Bugün sana yazdığım mektuba ek olarak bir de bu kartı gönderiyorum. Giderek daha fazla hastalanıyorum. Bana telgraf çektin mi? Eğer çekmediysen ve zamanında ulaşmasını istiyorsan, lütfen hemen yap. O kadar kötü durumdayım ki, neler olabileceğini kestirmek imkânsız. En küçük bir teselli bile görmeden, en acı biçimde öleceğim galiba. Ah, zavallı kalbim! On yıl yaşlandım sanki. Sana klasik tabirle "iyi ve mutlu bir yıl" diliyorum. Mektubumda geri kalan her şeyi anlattım zaten.

Bütün yazdıklarımı aldın mı? Sana her gün, istisnasız yazdım. Ama bazı mektupların ulaşması otuz günü bulabiliyor. Kader karşısında insanın gücü yetmiyor işte. Telgrafı aldın mı?

Elveda. Bu sözcük çok fazla şeyi taşısın içinde. Uzun uzun anlatsın. Elveda, elveda.

A.

MİNA LOY'A

Mexico City, 30 Aralık [1917]

Canımın içi, güzelim,

Yakında gelecek misin? Daha iyi değilim, hiç olmayacağım da. Aklımın karardığını hissediyorum. Eğer içinde en ufak bir merhamet kalmışsa, bana hemen bir telgraf çek. Beni görsen! Neden daha fazla güvenmedin bana? Sende bana karşı bir sevgi olduğunu ancak son gün anlayabildim. O zamana kadar bana karşı sadece resmî bir yakınlık duyduğunu ve aramızda saygılı bir ilişki olması gerektiğini düşünüyordum. Bana bir kez bile "Seni aşkla seviyorum" deseydin, sana göstereceğim sevgiyi kendi gözlerinle görürdün. Ama tam tersine, bana hep belli bir saygınlık duyduğunu ama ne kadar çabalasan da beni sevemediğini ima ettin. Neden böyle oynadın benimle? Beni de kendi savunmama zorladın. Oysa açık olsaydın, hayatının en tatlı anlarını yaşardın. Çünkü ben kolayca, içimden gelerek iyi biri olabilirim, yeter ki savunmada kalmam gerekmiyor olsun. Ve senin bir melek olduğunu biliyorum. Daha ilk gün sana söylememiş miydim? Buraya gel. İstediğin her şeyi yaparım. Nereye istersen oraya gideriz. Çocukların için bir şeyler ayarlarız. Bunu çok düşündüm, ve sana yemin ederim, bencilce değil. Buradan ayrıldığımdan beri içsel bir arınmadan geçiyorum ve eğer yaşamaya devam edebilirsem, çok erdemli birine dönüşmek istiyorum. Ama yaşayabileceğime inanmıyorum. Eğer senden artık mektup alamazsan, ya öldüğümü ya da aklımı yitirdiğimi bil. Eğer teselli senden gelmezse, bu duyulur ve akıllı dünyadan çekileceğim. Artık bir yıldıza bakamıyor ya da kitap okuyamıyorum; hepsi içimi korkuyla kaplıyor. Neredeyse yazacak gücüm kalmadı. Ve eğer bunu boşuna yazdığımı bilseydim, beş dakika içinde intihar ederdim. Sürekli intiharı düşünüyorum. Belki sen benimle aynı durumda olmadığın için bunu anlayamazsın. Eğer acımın yarısını sen yaşasaydın, bana doğru uçar gelirdin. Dinle Mina,

senden neredeyse bana yalan söylemeni isteyeceğim. Ölmek korkunç geliyor, ve eğer gelmeyeceksen bile, bana yeniden buluşacağımızın o tatlı yanılsamasını ver. Gerçeğe asla katlanamam. Ve ölümden çok delilikten korkuyorum. Zihnim artık kendini toparlayamıyor ve farkında olduğum tek şey, kaybolduğum. Sürekli kendimden bahsediyorum ama seni öylesine kendimle özdeşleştirdim ki, bu da aslında senden bahsetmek oluyor. Bu mektubun sana ulaşması en az on beş gün, belki daha uzun sürecek. Tanrı aşkına bana bir telgraf gönder. Cehennem azabı gibi bir Noel geçirdim. Yeni yılım da bir idam mahkûmununki gibi olacak. Bana hayatımın en güzel hediyesini ver, Mina: bana bir telgraf yolla. Tanrıdan delice yardım diliyorum, ama sanırım Tanrı beni terk etti. Yazmaya ara vermek zorundayım çünkü ağlıyorum. Ne kadar ağlasam da iyi olmuyorum. Ah Tanrım, ne yaptım ben? Bu bana fazla. Hak etmedim. Gelecek misin? Gelmeyeceksen söyle de, bitsin her şey. Bana yalan söyledin. O kadar çok ağladım ki, sana içi sadece gözyaşı dolu bir şişe göndermeyi düşündüm. Test ettirip içinde gerçekten başka hiçbir şey olmadığını anlayabil diye… Sana deli saçması geliyor değil mi? Ama işte zihnim böyle. Eğer beni kurtarmak istiyorsan, acele et. Mina, seni terk edeceğine inanamıyorum. En azından inanmaya cesaret edemiyorum. Eğer gelirsen, sana yemin ederim ki sana bir daha asla acı çektirmem. Hiçbir kadın senin kadar yumuşak, huzurlu bir hayat yaşamamıştır. Geçmişi unut. O zamanlar yalanlarla doluydum. Şimdi sadece gerçeği yaşamak istiyorum. Geçimini burada sağlayabilirim.

Ulaşım gayet kolay ve söylentilere rağmen korkulacak bir şey yok.

Yakarılarıma kulak ver. “De profundis clamavi.” (Derinliklerden sana sesleniyorum.)

Senin zavallı Faby’in ve kalbinin meleği.

MİNA LOY'A

Mexico City, 31 Aralık [1917]

Sevgili Mina,

Bugün sana yine bir kart yazıyorum. Elimde kalan tek enerji bu kadar. Sana saatlerce ve saatlerce yazabilirim. Hayat ne kadar korkunç. Beni anlamaya çalış ve iyi ol. Ama değil mi ki güzel anlar da oldu? Yine de onlar hiçbir şeydi, çünkü aramızda bir yanlış anlaşılma vardı. Ah, eğer bilseydim… davranışım çok başka olurdu. O zaman aramızdaki şey dünyadaki hiçbir şeye benzemezdi.

Telgraf çek. Korkunç bir şekilde sonunun yaklaştığını hissediyorum. Frost acı çekmeden gitti ama ben… Ruhla ölmek, kanserden on bin kat daha kötü. Ve ben artık tamamen kayboldum. Keşke nasıl arınmış hissettiğimi bilebilseydin. Şimdiden kanatlarım var sanki – ve tüm bunlar boşa gidecek. Bunun mümkün olmadığını söyle bana. Benim hatam, evet benim.

Elveda Mina. Mektuplarımda yazdığım her şeyi düşün. Onları alıyor musun? Her gün yazıyorum sana.

İyi ve mutlu yıllar. Kendini çok yorma. Gel ve biraz dinlen.

Elveda, elveda, elveda. Her şey. Hayat korkunç.

ARTHUR

O bir boksördü, bir şair; Jack Jonhson ile boğuşan, Oscar Wilde'ı hayatta ilan eden, sataşmadığı insan kalmayan avangardın vücut bulmuş hali; ve aynı zamanda bir gövdede bin ruh taşıyan bir hayaletti, o Arthur Cravan'dı.

Bu seçki, Arthur Cravan'ın daha önce Türkçeye çevrilmemiş erken dönem şiirlerini, makalelerini, ve Mina Loy'a yazdığı sarsıcı mektuplarını bir araya getiriyor.

KÖR NOKTA YAYINLARI

Unutulmuş Kitaplar Dizisi - 1